

Divatos pálmák

MANAPSÁG MIND TÖBBEN ÜLTETNEK PÁLMÁKAT KERTJEIKBE. SOKAN KEDVELIK, ÍGY NEM CSODA, HOGY GYAKRAN TALÁLKOZUNK VELÜK. KLIMÁNK IS EGYRE KEDVEZŐBB A SZÁMUKRA. VÁSÁRLÁS ÉS ÜLTETÉS ELŐTT AZONBAN NEM ÁRT MEGISMERKEDNI SPECIÁLIS IGÉNYEIKKEL, HOGY NE ÉRJEN BENNÜNKET CSALÓDÁS.

ANTICS KATALIN

A pálmákat nálunk általában szobanövényként nevelik, ám vannak kivételek is szép számban. Arborétumok szél- és fagyvédett részein, gyűjtőknél és magánházaknál is egyre gyakrabban találkozhatunk velük. Főszerepet kapnak különböző rendezvények, csarnokok díszítésénél. Nagy és tágas helyeket jól be lehet rendezni velük, kellemes trópusi hangulatot kölcsönöznek a térnek.

Az alacsonyabb, még fiatal példányokat cserépes dísznövényként találjuk meg a virágüzletekben. Nagyon népszerű mininövény például a gyompálma (*Chamaedorea elegans*) (1. kép). Növekedésüket azonban csak ideig-óráig lehet lassítani úgy, hogy kisebb cserépben tartjuk és nem ültetjük át minden

évben. De ez is csupán átmeneti megoldás. Általában kétévente ajánlott átültetni őket. Kissé savanyú talaj (pH 5,0-6,5), szükséges a zavartalan és megfelelő fejlődésükhöz.

Elsősorban azoknak javaslom ezt a növényt, akik tágas, nagy belmagasságú és napfényes otthont tudnak biztosítani a számukra. Azoknak, akiknek nem áll rendelkezésükre ilyen helyiség, de mégis ragaszkodnak a pálmához, azt javaslom, hogy ajándékozzák el a növényüket, amikor már eléri a menyeyezetet, vagy inkább már egy kicsivel előbb.

A nagy fényigény mellett a pálmák vízigényesek is. Több ezer fajuk van, ezért mindig tudnunk kell, hogy a mi növényünk melyikhez is tartozik. A sivatagi pálmák ugyanis a sok víztől, a cserjeszinten élők pedig a sok napfénytől pusztulnak el. Fontos, hogy vásárláskor mindig

informálódjunk. *Táblázatunkban összefoglaltuk a fő fajokat igényük szerint.*

A tápanyag-utánpótlásról minden egyes faj esetében rendszeresen gondoskodnunk kell. Habár a pálmák nagyon sokáig kibírják tápanyag nélkül, amennyiben egészséges növényt szeretnénk nevelni, úgy szükséges a rendszeres

Figyelem!

A pálmát nem szabad és nem is lehet visszametszeni, mivel a szárúkból nőnek, és ha lemetsszük a növekvő hajtást, akkor az egész növény elpusztul!

Magyar név	Tudományos név	Magasság	Páraigény	Vízigény	Fényigény	Hőigény	Kertbe kiültethető
Halfarokpálma	<i>Caryota mitis</i>	10 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Gyompálma	<i>Chamaedorea elegans</i>	2 m	közepes	magas	közepes	közepes	nem
Kókuszpálma	<i>Cocos nucifera</i>	25-30 m	alacsony	alacsony	közepes	magas	nem
Kencia-pálma	<i>Howea forsteriana</i>	10 m	közepes	közepes	közepes	közepes	nem
Kosztarikai hegyipálma	<i>Chamaedorea costaricana</i>	6 m	magas	magas	közepes	közepes	nem
Aranypálma	<i>Chrysalidocarpus lutescens</i>	2 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Cikász vagy Szágópálma	<i>Cycas revoluta</i>	3-4 m	alacsony	alacsony	közepes	magas	igen
Chilei mézspálma	<i>Jubaea chilensis</i>	15 m	közepes	magas	magas	közepes	igen
Kínai legyezőpálma	<i>Livistona chinensis</i>	15 m	magas	magas	magas	magas	nem
Datolyapálma	<i>Phoenix canariensis</i>	18 m	magas	közepes	magas	közepes	igen
Kínai kenderpálma	<i>Trachycarpus fortunei</i>	15 m	alacsony	közepes	magas	alacsony	igen
Nagy bokorpálma	<i>Licuala grandis</i>	2 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Kereklevelű legyezőpálma	<i>Livistona rotundifolia</i>	3-4 m	magas	magas	magas	alacsony	nem
Törpe botpálma	<i>Rhapis humilis</i>	6 m	alacsony	alacsony	közepes	alacsony	nem
Kaliforniai Washington-pálma	<i>Washingtonia filifera</i>	25 m	magas	magas	magas	magas	igen

Milyen a jó pálmaföld?

A pálmáknak különleges összetételű földkeverékre van szükségük, amit készen is megvásárolhatunk, de magunk is elkészíthetünk. A jó vízvezetés mellett fontos, hogy jó víztartó és könnyen újranedvesíthető legyen. Javaslatunk a következő:

- 20% érett komposzt vagy marhatrágya
- 20% perlit
- 20% rostos tőzeg
- 15% alginit
- 15% finomra darált fenyőkéreg
- 10% durva szemcsés mosott homok

táplálás, amihez a szerves trágya a legjobb.

Nyáron a 18-20 °C, télen a 12 °C körüli hőmérséklet az ideális számukra. Ne felejtünk el párosítani, főként a nagy nyári melegekben, de télen se, a fűtött lakásban. Ne használjunk csapvizet vagy hideg vizet az öntözésükkor. A legjobb számukra mindig az esővíz. Nyáron tegyük ki a kertbe növényünket, védjük a huzattól és a szélétől.

Pálmák a kertben

A pálmák kerti kiültetését kizárólag saját felelősségre ajánlom! Magas szintű ismerettel és tudással kell rendelkezni a pálmákról. Megfelelő körülményt kell biztosítani a téliesítéséről sem szabad megfeledkezni. Gondoljuk át, hogy a szabadban több méter magasra fognak nőni és akkor is meg kell tudni oldani a teletetésüket. Fiatal pálmát nem szabad kiültetni. Amikor néhány éves korában eléri azt a fejlettséget, hogy kiültethetővé válik, akkor előtte edzeni kell. Amikor tavasszal a kinti időjárás már elviselhető, kellemes, akkor védett helyre kiteszük a növényünket, este azonban még visszaviszük a meleg lakásba. Így megy ez egé-

szten addig, amíg már az éjszakák hőmérséklete is megfelelő lesz a pálmák számára.

Nem szabad megfeledkezni a növényvédelemről sem. Kora tavasszal lemosó permetezéssel indítunk és ősszel azzal fejezzük be. Tehát nagy körültekintést és felelősséget igényel a tartásuk és a kiültetésük is egyben. De ha jól végezzük a dolgunkat, akkor sok kellemes percet is szerezhetünk vele.

Kártevők, betegségek

Fontos tudnunk, hogy ha az igényeiket nem elégítjük ki, akkor megjelennek az élettani betegségek. Nem megfelelő fényviszonyok között, túlzottan magas páratartalom, túlóntozás következményeként *levélfoltosság* alakulhat ki. A másik véglét a túlzottan száraz levegő és száraz talaj, valamint a huzat és a hideg. Ebben az esetben a levél csúcsbarnulása, majd elhalása következik be. Gyakran előfordulnak a *Phoenix*, *Howea*, *Chamaerops*, *Livistona* fajokon.

A betegségek közül a pálmáknál a gombákkal találkozhatunk a leggyakrabban. Ilyen például a *Colletotrichum*, *Cylindrocladium*, *Phytophthora* stb. Ezek általában 1-2 mm-es köröket alkotnak, határozott szegélyűek, idővel a foltok összeérhetnek, így nagy barna elhalások jönnek létre. Ez a fajta levélfoltosság gyakori például a *Chamaerops*, *Phoenix*, *Kentia* fajokon (2. kép).

A grafiólás levélfoltosság nevét a kórokozójáról, a *Graphiola phoenicis*-ről kapta. Itt a leveleken 2-3 mm-es sötétbarna szegélyű, a közepükön világosbarna foltok jelennek meg. A foltok közepén a spóratömeg halmazával találkozunk. A levelek a folyamat végére elsárgulnak, elszáradnak (3. kép).

Elsősorban korai felismeréssel, majd az időben elvégzett vegyszeres védekezéssel óvhatjuk meg növényeinket a pusztulástól. A gombaölő szerek közül a folitbetegségek elleni készítmények nyújtanak megoldást (pl. *Amistar*, *Champion 2 FL*, *Kocide 2000*).

Kártevői közül leggyakrabban a polifág (sok tápnövényű) kártevők látogatják. Ide tartoznak a takácsatkák, pajzstetvek, tripszek. A kétfoltos takácsatka (*Tetranychus urticae*) fejlődési alakjai a levelek fonáki részén találhatóak tömegesen, és a leveleket szívogatják. A levél színén világos apró fehéres foltok jelennek meg, a hátoldali részén pedig finom pókhálószerű szövedéket találunk. Szabad szemmel is, de egy jó nagyító segítségével biztosan meg tudjuk találni ezeket az 1 mm nagyságú állatokat. A levelek elsárgulnak, majd elszáradnak. A száraz, meleg levegő kedvez a jelenlétüknek és az elterjedésüknek. Párásítással védekezhetünk ellenük és így megelőzhetjük a megtelepedésüket is. Amennyiben még nem tömeges a jelenlétük, puha ruhával és szappanos vízzel törölgesseük át a leveleket. Tömeges

jelenléténél a kémiai atkaölő szerek nyújtanak megoldást (pl. *Agrobio Atka*, *Floramite 240 SC*, *Nissorun 10 WP*).

A tripszek szűrő-szívó szájszervű kártevők. Kártételüket ezüstös színű szívásnyomok jelzik. A levél fonáki részén láthatjuk (nagyító segítségével) az apró kártevőket és ürüléküket. Némelyik lárvaalak rejtett életmódot folytat, így a védekezés ellenük nehéz.

A pajzstetvek közül a teknős és a kagylós pajzstetvekkel találkozhatunk. Méretük 1-2 mm, szintén szűrő-szívó szájszervvel rendelkeznek. A növényeket szívogatással gyengítik. Fénylő, ragadós mézharmatot ürítenek, ez az anyag hívja fel a figyelmünket jelenlétükre (4. kép). Kedvelt helyük a levélnyel és levéllemez, de a zugokat is nagyon kedvelik. Itt is védekezhetünk kezdetben szappanos vizes törölgetéssel, de ha már felszaporodott az állomány, akkor csak a kémiai növényvédelem nyújthat megoldást (pl. *Axoris Rovarölő Permet Dísznövényekhez*, *Biobest Fűrészdarázs*, *Careo*).

Figyelem!

Zárt térben TILOS permetezni! Az engedélyezési okiratban leírtakat szigorúan be kell tartani!